

Sygn. akt III Ca 793/15

Dnia 11 lutego 2016r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, Wydział III Cywilny Odwoławczy w składzie
następującym:

Przewodniczący - Sędzia: SO Jacek Małodobry (sprawozdawca)

Sędzia SO Zofia Klisiewicz

Sędzia SO Agnieszka Skrzekut

Protokolant: prot. sąd. Ewelina Konieczny

po rozpoznaniu w dniu 28 stycznia 2016r. w Nowym Sączu

na rozprawie

sprawy z powództwa A. B.

przeciwko (...)
z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Nowym Sączu

z dnia 31 lipca 2015 r., sygn. akt I C 1465/14

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) w pkt I kwotę 9.024 zł (dziewięć tysięcy dwadzieścia cztery złote) zastępuje kwotą 19.000 zł (dziewiętnaście tysięcy złotych),

b) w pkt IV kwotę 548 zł (pięćset czterdzieści osiem złotych) zastępuje kwotą 3.571 zł (trzy tysiące pięćset siedemdziesiąt jeden złotych) i pomija słowo „częściowego”,

c) w pkt V kwotę 839,09 zł (osiemset trzydzieści dziewięć złotych 09/100) zastępuje kwotą 1.513,64 zł (jeden tysiąc pięćset trzynaście złotych 64/100) i pomija słowo „części”,

d) uchyla pkt VI,

2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 1.099 zł (jeden tysiąc dziewięćdziesiąt dziewięć złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

(...)

Sygn. akt III Ca 793/15

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Nowym Sączu wyrokiem z dnia 31 lipca 2015 r. zasądził od pozwanego (...)

z siedzibą w W. na rzecz powódki A. B. kwotę 9.024 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 lipca 2013 r. do dnia zapłaty (pkt I), zasądził od pozwanego(...) z siedzibą

w W. na rzecz powódki A. B. kwotę 1.918,80 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 17 marca 2013 r. do dnia zapłaty (pkt II), w pozostałym zakresie powództwo oddalił (pkt III), zasądził od pozwanego (...)z siedzibą w W. na rzecz powódki A. B. kwotę 548 zł tytułem zwrotu częściowego kosztów procesu

(pkt IV), nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz na rzecz Skarbu Państwa

Kasa Sądu Rejonowego w Nowym Sączu kwotę 839,09 zł tytułem części wydatków uiszczonych w postępowaniu tymczasowo przez Skarb Państwa (pkt V) oraz nakazał ściągnąć od powódki na rzecz Skarbu Państwa Kasa Sądu Rejonowego

w Nowym Sączu kwotę 674,55 zł tytułem części wydatków uiszczonych w postępowaniu tymczasowo przez Skarb Państwa (pkt VI).

Sąd ustalił, że w dniu 21 listopada 2012 r. samochód powódki marki

H. (...) uległ uszkodzeniu w wyniku zdarzenia drogowego z udziałem kierującego pojazdem M. (...), który był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej przez pozwanego. W dacie szkody wartość samochodu powódki, wówczas pięcioletniego, wynosiła 46.100,00 zł.

W wyniku wypadku doszło do uszkodzeń błotnika przedniego lewego

i prawego, wzmocnienia bocznego z podłużnicą, pasa przedniego, zderzaka przedniego, reflektora, świateł przeciwmgielnych, kraty wlotu powietrza, kondensatora klimatyzacji, wentylatora chłodnicy i chłodnicy oraz wtyczki elektrozaworu. Koszt naprawy pojazdu z uwzględnieniem części oryginalnych

i elektrozaworu wyniósłby brutto 28.345,81 zł, a z uwzględnieniem części alternatywnych i elektrozaworu wyniósłby brutto 21.144,22 zł. Przez 12 dni powódka korzystała z pojazdu zastępczego i koszt jego wynajmu wyniósł 1.918,80 zł.

Pozwany po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego wypłacił powódce odszkodowanie w wysokości 8.926,00 zł. Powódka nie zgadzała się z taką wysokością odszkodowania i zleciła rzeczoznawcy ekspertyzę, za którą zapłaciła 150,00 zł. W dniu 11 lipca 2013 r. powódka sprzedała samochód w stanie uszkodzonym za kwotę 28.300,00 zł

Mając na uwadze takie ustalenia Sąd Rejonowy uznał, iż dopóki uszkodzony samochód znajdował się w majątku powódki jej szkodę stanowił koszt naprawy

i przywrócenia go do stanu sprzed wypadku. Ponieważ jednak powódka samochodu nie naprawiała i sprzedała go w stanie uszkodzonym jej szkodę stanowi różnica między wartością pojazdu sprzed szkody, a ceną uzyskaną z jego sprzedaży. Wartość odszkodowania nie prowadząca do wzbogacenia powódki winna zatem wynieść 17.800,00 zł (46.100,00 zł – 28.300,00 zł), a ponieważ w toku postępowania likwidacyjnego uzyskała ona od pozwanego 8.926,00 zł do zapłaty pozostaje jeszcze kwota 8.874,00 zł, a nadto kwota 150,00 zł tytułem kosztów sporządzonej ekspertyzy – łącznie 9.024,00 zł. Za uzasadnione Sąd uznał także żądanie pozwu w zakresie kwoty 1.918,80 zł stanowiącej koszt wynajmu pojazdu zastępczego. W pozostałym zakresie Sąd Rejonowy oddalił powództwo rozdzielając stosunkowo koszty procesu

i obowiązek zwrotu wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa.

Wyrok ten w pkt III w części oddalającej powództwo co do kwoty 9.976,00 zł (ponad zasądzoną w pkt I kwotę 9.024,00 zł), a także w pkt IV i VI zaskarżyła apelacją powódka zarzucając:

1. naruszenie przepisów postępowania poprzez:

- niewłaściwe zastosowanie przepisu art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 278 k.p.c.

w zw. z art. 235 k.p.c., a to przez przekroczenie swobodnej oceny dowodu z opinii biegłego, prowadzące do konstatacji, że uszkodzenia pojazdu powódki po sprowadzeniu z U. miały inny charakter niż powierzchowny, podczas gdy brak relewantnego materiału dowodowego do takiego stwierdzenia – w sytuacji, gdy biegły nie dokonał oględzin pojazdu, oparł się na przypuszczeniach

i niezweryfikowanych założeniach, co do stanu faktycznego oraz nie ujawniono w trakcie procesu dokumentów, także prywatnych, przesadzających charakter

i zakres tychże uszkodzeń, co prowadziłyby do naruszenia art. 235 k.p.c., a powódka taką ocenę biegłego zakwestionowała i to w okolicznościach braku inicjatywy dowodowej pozwanej w odniesieniu o tychże uszkodzeń;

- niewłaściwe zastosowanie przepisu art. 232 k.p.c. poprzez oparcie się na ustalenia poczynionych przez biegłego w zakresie nieobjętym wnioskami dowodowymi strony pozwanej, ani dopuszczonymi z urzędu.

2. naruszenie prawa materialnego i procesowego, a to przepisów art. 361 § 2 k.c. i art. 363 § 1 k.c., a nadto art. 322 k.p.c. poprzez ich błędną wykładnię, skutkującą niedostatecznym rozpoznaniem istoty sporu, a w konsekwencji ich niewłaściwe zatasowanie poprzez błędną subsumcję niekwestionowanych przez strony ustaleń faktycznych pod przesłanki normy prawnej, a to w zakresie sposobu naprawienia szkody oraz ustalenia jej rozmiaru w ramach instytucji szkody częściowej, jak i instytucji compensatio lucri cum damno (zarzut naruszenia zasady pełnej kompensacji).

Wskazując na powyższe zarzuty powódka wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez zasądzenie na jej rzecz kwoty 19.000,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 lipca 2013 r., a ponadto pełnych kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest uzasadniona.

Sąd Rejonowy wyjaśnił wszystkie okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia, właściwie ocenił zebrane dowody i na ich podstawie dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych. Sąd Okręgowy akceptuje te ustalenia i przyjmuje za własne.

Sąd Okręgowy nie podziela natomiast stanowiska Sądu I instancji co do skutków sprzedaży przez powódkę samochodu w stanie uszkodzonym, a w szczególności wpływu ceny uzyskanej z tej sprzedaży na wysokość należnego jej odszkodowania.

Jest niewątpliwe, że szkoda powstaje w chwili wypadku komunikacyjnego i podlega naprawieniu na podstawie art. 436 k.c. oraz według zasad określonych w art. 363 k.c., a w wypadku odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń – według zasad określonych w § 2 tego przepisu. Obowiązek naprawienia szkody przez wypłatę odpowiedniej sumy pieniężnej powstaje z chwilą wyrządzenia szkody i nie jest uzależniony od tego, czy poszkodowany dokonał naprawy rzeczy i czy w ogóle zamierza ją naprawić, odszkodowanie bowiem ma wyrównać uszczerbek majątkowy powstały w wyniku zdarzenia wyrządzającego szkodę, istniejący od chwili wyrządzenia szkody do czasu, gdy zobowiązany wypłaci poszkodowanemu sumę pieniężną odpowiadającą szkodzie ustalonej w sposób przewidziany prawem. Przy takim rozumieniu szkody i obowiązku odszkodowawczego nie ma znaczenia, jakim kosztem poszkodowany faktycznie dokonał naprawy rzeczy i czy w ogóle to uczynił albo zamierza uczynić. Dlatego dla określenia wysokości należnego poszkodowanemu od zakładu ubezpieczeń odszkodowania za szkodę wynikającą

z uszkodzenia pojazdu w wypadku komunikacyjnym nie ma znaczenia fakt, że poszkodowany nie wykonał jeszcze naprawy pojazdu, na co zwrócił już uwagę

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 czerwca 1988 r., I CR 151/88

(„Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” 1989, nr 10-12, s. 310-311).

Niezależnie zatem od tego, czy poszkodowany naprawił, uszkodzony w wypadku pojazd, należy mu się od zakładu ubezpieczeń odszkodowanie ustalone według zasad art. 363 § 2 k.c., w zw. z art. 361 § 2 k.c., co oznacza, że jego wysokość ma odpowiadać kosztom usunięcia opisanej wyżej różnicy w wartości majątku poszkodowanego, a ściślej – kosztom przywrócenia pojazdowi jego wartości sprzed wypadku. Gdy zatem naprawa pojazdu przywróci mu jego wartość sprzed wypadku, odszkodowanie winno odpowiadać kosztom takiej właśnie naprawy ustalonym przez rzeczoznawcę (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2001 r., III CZP 68/01, OSNC 2002/6/74, wyrok

Sądu Najwyższego z dnia 7 sierpnia 2003 r., IV CKN 387/01, LEX nr 141410).

W świetle ustaleń poczynionych w niniejszej sprawie, nie budzi wątpliwości, że powódka poniosła w wyniku zdarzenia z dnia 21 listopada 2012 r. szkodę, która nie została jej zrekompensowana w całości świadczeniem przyznanym przez pozwanego w postępowaniu likwidacyjnym. Nie budzi też wątpliwości, iż nie była to szkoda całkowita, gdyż naprawa samochodu powódki była uzasadniona i opłacalna ponieważ jej koszt nie przekraczał wartości pojazdu sprzed wypadku. W związku

z powyższym, a także w związku z wyborem powódki (art. 363 k.c.), żądanie przez nią świadczenia pieniężnego umożliwiającego naprawę pojazdu było wiążące

(por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2006 r., III CZP 76/05, LEX nr 175463 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 1 września 1970 r.,

II CR 371/70, LEX nr 1183, z dnia 29 stycznia 2002 r., V CKN 682/00, LEX nr 54343, z dnia 26 listopada 2002 r., V CKN 1397/00, LEX nr 77057).

W ślad za opinią biegłego Sąd I instancji prawidłowo ustalił, że koszt tej naprawy brutto przy zastosowaniu oryginalnych części zamiennych wynosi

28.345,81 zł i pozwala na przywrócenie stanu sprzed zdarzenia. Szkodę powódki stanowi zatem wymieniona kwota plus niekwestionowane koszty ekspertyzy

w wysokości 150,00 zł – łącznie 28.495,81 zł. Po uwzględnieniu kwoty 8.926,00 zł wypłaconej przez pozwanego w postępowaniu likwidacyjnym niewyrównany uszczerbek majątkowy powódki wynosi 19.569,81 zł i w takim zakresie słuszne było jej żądanie, o którym Sąd I instancji orzekł w pkt I sentencji.

Nie znajduje uzasadnienia stanowisko Sądu Rejonowego, zgodnie z którym przy ustalaniu świadczenia należnego powódce uwzględnić należy kwotę

28.300,00 zł uzyskaną ze sprzedaży pojazdu w stanie uszkodzonym.

Reguła wyrównania korzyści z uszczerbkiem (compensatio lucri cum damno) nie ma podstawy normatywnej w przepisach kodeksu cywilnego. Zgodnie jednak

z zasadą, że odszkodowanie nie powinno prowadzić do nieusprawiedliwionego wzbogacenia osoby poszkodowanej, korzyści te przy spełnieniu określonych przesłanek podlegają zaliczeniu na poczet odszkodowania. Zaliczenie korzyści na szkodę jest jednak dopuszczalne tylko wtedy, gdy ich źródłem jest to samo zdarzenie i istnieje między nimi normalny związek przyczynowy. Dodatkowo wymaga się, by uzyskana korzyść zaspokajała te same interesy poszkodowanego, które ma zaspokoić odszkodowanie oraz by wynikała z tej samej podstawy prawnej

(por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2014 r., I CSK 200/13,

LEX nr 1458709 i przytoczone w jego uzasadnieniu inne orzeczenia).

Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, iż przesłanki te

w okolicznościach rozpoznawanej sprawy nie zostały spełnione. Jak zasadnie zauważa apelująca uwzględnieniu ceny sprzedaży przy ustaleniu wysokości odszkodowania sprzeciwia się przede wszystkim brak tożsamości czasowej tych zdarzeń. Wypadek komunikacyjny, w wyniku którego powódka poniosła szkodę miał miejsce w dniu 21 listopada 2012 r. natomiast samochód został przez nią sprzedany w dniu 11 lipca 2013 r., a więc prawie 8 miesięcy później. Między tymi zdarzeniami nie zachodzi normalny związek przyczynowy, a przynajmniej pozwany związku takiego nie wykazał, choć na nim spoczywał ciężar dowodu w tym zakresie

(por. w.w. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2014 r., I CSK 200/13). Sprzedaż uszkodzonego w wyniku wypadku i nadającego się do naprawy samochodu nie stanowi bowiem reguły, a wprost przeciwnie zwykle właściciel naprawia taki samochód i w dalszym ciągu z niego korzysta. Nie sposób też uznać, by korzyść uzyskana przez powódkę ze sprzedaży samochodu i dochodzone przez nią odszkodowanie wynikały z tej samej podstawy prawnej.

Z uwagi na powyższe nie znajduje uzasadnienia twierdzenie Sądu I instancji, iż zasądzenie odszkodowania w wysokości odpowiadającej kosztom przywrócenia pojazdowi powódki do stanu sprzed wypadku prowadziłyby do jej nieuzasadnionego wzbogacenia. Jak wyżej wskazano szkoda powódki powstała już w chwili wypadku

i już wówczas powstał obowiązek jej naprawienia poprzez zapłatę odszkodowania odpowiadającego uzasadnionym kosztom naprawy samochodu, niezależnie od tego czy powódka go naprawiła i czy w ogóle zamierzała to zrobić. Późniejsza sprzedaż samochodu stanowiła całkowicie odmienne zdarzenie prawne i nie mogła wpłynąć na wartość odszkodowania. Inaczej mogłoby być tylko w przypadku szkody całkowitej i związanej z nią koniecznością uwzględnienia wartości tzw. pozostałości. Wówczas jednak zarówno szkoda jak i zaliczona korzyść (wartość pozostałości) wynikałby z tego samego zdarzenia i zachodziłby między nimi normalny związek przyczynowy, co – jak wyżej wykazano – w sprawie niniejszej nie zachodzi.

Apelująca zasadnie zauważa, że nie do przyjęcia jest by powódka mogła sprzedać samochód np. nazajutrz po prawomocności wyroku i nie miałyby to jakiegokolwiek wpływu na wysokość zasądzanego odszkodowania, a nie mogłaby go sprzedać bez takiego wpływu wcześniej. Sposób postępowania po wypadku z pojazdem uszkodzonym, a w szczególności decyzja co do tego czy nadal z niego korzystać, czy go sprzedać zależy od właściciela i nie wpływa na istniejący już obowiązek naprawienia szkody.

Zauważyć można i to, że powódka mogła po wypadku zbyć osobie trzeciej istniejącą już i odpowiadającą kosztom naprawy wierzytelność o odszkodowanie i trudno sobie wyobrazić by późniejsza sprzedaż samochodu mogła wpłynąć na jej wysokość.

Z uwagi na przedstawione okoliczności zarzut apelacji dotyczący naruszenia art. 361 § 2 k.c. i art. 363 § 1 k.c. okazał się uzasadniony. Mając to na uwadze

Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok w pkt I poprzez zastąpienie kwoty 9.024,00 zł kwotą 19.000,00 zł. Jak wcześniej wykazano niewyrównany uszczerbek majątkowy powódki wynosi 19.569,81 zł. Ponieważ jednak w złożonej apelacji powódka domagała się zmiany wyroku poprzez zasądzenie na jej rzecz kwoty 19.000,00 zł Sąd Okręgowy nie mógł tej kwoty przekroczyć (art. 378 § 1 k.p.c.).

Konsekwencją powyższego była konieczność zmiany zaskarżonego orzeczenia także w zakresie kosztów procesu i wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa. Jak prawidłowo ustalił Sąd Rejonowy przedstawiając stosowne wyliczenie w uzasadnieniu wyroku, koszty procesu poniesione przez powódkę to 3.571,00 zł. Kwotę taką należało zatem zasądzić na jej rzecz od pozwanego. Pozwanego należało także obciążyć całością wydatków. Ponieważ wyniosły one 1.613,64 zł, przy czym 100,00 zł pokryte zostało z zaliczki uiszczonej przez powódkę, do ściągnięcia pozostała kwota 1.513,64 zł, a pkt VI (dot. obciążenia wydatkami powódki) uchylono w związku z tym jako zbędny.

Ponieważ uwzględnienie zarzutu naruszenia prawa materialnego skutkowało wyżej opisaną zmianą zaskarżonego orzeczenia, w sposób zgodny z wnioskami powódki, rozważanie pozostałych zarzutów apelacji staje się bezprzedmiotowe. Skoro bowiem zasądzone odszkodowanie nie jest uzależnione od wartości samochodu przed wypadkiem (lecz odpowiada uzasadnionym kosztom jego naprawy), to ewentualne uchybienia popełnione przy ustalaniu tej wartości przez biegłego, a następnie przez Sąd nie mają żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy jak w sentencji na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., a o kosztach postępowania apelacyjnego na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. Na koszty te składa się uiszczona opłata od apelacji w wysokości 499,00 zł (k.261) oraz koszty zastępstwa prawnego w wysokości 600 zł, ustalonej stosownie do wartości przedmiotu zaskarżenia.

(...)